

Immervad Bro

— broen på Hærvejen

Ingeniør Arne Rosenkvist
arne.rosenkvist@mail.tele.dk

Figur 2. Immervad bro, nu tørlagt efter åens vandspejl er sænket.

Figur 1. Hærvejstrafikanterne. Forrest jægeren med sin hund. Pilgrimmen med Skt. Jacobs muslingeskal, der på dansk blev til Skt. Ibs-skallen. Derefter soldaterne, som tidens tand desværre har taget. Og til sidst stuedriveren.

Vad eller vadested er en gammel betegnelse, der med en populær beskrivelse kaldes en vej under vandet. Vadesteder er den ældste og simpleste form for krydsning af et vandløb. Men som al anden vejbygning kræver det et ikke ringe lokalkendskab og teknik for at finde og vedligeholde et godt vade-sted. På tysk hedder vad Furth (Frankfurt) og på engelsk ford, men det har siden bilens indtog fået en anden betydning for de fleste.

Historien her drejer sig om Immervad på Hærvejen sydvest for Haderslev.

Immervad betyder, at der altid/immer på dette sted har været et farbart vadested, hvor andre vadesteder kan være ufremkommelige i tøbrudstider eller våde perioder. Så vi må udlede, at her har der været et helårsvadested.

Der er ikke mange og store broer på Hærvejen. Hær-, okse eller pilgrimsvejen er jo netop lagt i vandskellet imellem Østersø og Vesterhav for at undgå at krydse vandløbene eller i hvert fald krydse dem, medens de er små og lettere at krydse.

Immervad er et kendt historisk sted fra et slag, hvor Erik af Pommern i 1422 taber til de holstenske grever. Efter slaget laves en fredsaftale på et sted lidt nord for vadestedet, hvor en hulvej afgrener fra Hærvejen mod Haderslev. Stedet kendes i dag som "Fredshulen".

Her ved Immervad ligger en af de gamle hærvejskroer. Kroen er i dag landbrug, men i længen ud mod Hærvejen er der indrettet et af de primitive pilgrimsherberge. De gamle elmetræer, der bukkede under for elmesyge sidst i forrige årtusinde, er her smagfuldt lavet om til statuerne af hærvejstrafikanterne.

Ved de mest anvendte vadesteder blev der tidligt anlagt broer. Ved Immervad har der da også været en træbro, inden den stenbro, der har gjort stedet berømt, blev bygget i 1787.

Broen er en enkelt understøttet bro med to gennemløb. Stenbjælkerne er 3,5 - 4 meter lange og siges udhugget af en stor sten fundet ikke langt fra brostedet.

Her har vi ikke alene en af de ældste og fineste eksempler på tidlig brobygningskunst i Danmark, men også en bro med en bæreevne, der rigeligt opfylder dagens krav til bæreevne.

I forbindelse med Dansk Vejhistorisk Selskabs hærvejsudflugt for år tilbage fik forfatteren Ingeniørregimentets beregninger for broens bæreevne – de beregninger, der ligger til grund for broens militære klassifikation. Her ser man, at broen er i højeste klasse, nemlig 150 (tons). Vi har altså en bro, der er bygget så solidt, at den ikke kan overbelastes af noget kendt køretøj.

Når man vender sig mod øst, ser man den nye bro, der er anlagt på "omfartsvejen", der fører uden om det gamle brosted og Hærvejskroen ved Immervad. Denne nye betonbuebro er også klassificeret til 150. Broerne i Sønderjylland er de broer, der længst har bibeholdt NATO-klassifikationskiltene. Skiltene har mistet deres betydning, da disse forhold nu er registreret på anden vis og benyttes ved tilladelser til tunge transporter.

Figur 4. NATO-klassifikationskiltet på "omfartsvejen" med de 150 (tons) tilladte belastning.

Figur 3. Den nye betonbuebro ved "omfartsvejen".